

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta laiksi liikuntalain muuttamisesta

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 18 päivältä lokakuuta 1983 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 113.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuuluttavina nuorempi hallitussihteeri Pekka Anttinen opetusministeriöstä, budjettineuvos Heikki Sepälä valtiovarainministeriöstä, kulttuuriasiainsihteeri Ismo Porna Suomen Kaupunkiliitosta, toimistopäällikkö Väinö Ryyppö Suomen Kunnallislitosta, kulttuurisuunnittelija Helge Hansson Finlands svenska kommunförbundista, toiminnanjohtaja Pertti Pousi Suomen Invalidien Urheiluliitosta ja liikuntatoimenjohtaja Hannu Laurell Näkövammaisten Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan liikuntalakeja muutettavaksi siten, että yli 10 000 asukkaan kunnalla tai yhteisesti sellaisilla kunnilla, joiden asukasluku ylittää sanotun määrän, olisi mahdollisuus saada valtionosuutta erityisryhmien liikunnanohjaajien palkkakustannuksiin. Valtionosuutta uusista viroista aiheutuviin kustannuksiin suoritettaisiin kuitenkin vain valtion tulo- ja menoarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1984 alusta.

Hallituksen esityksen perusteluihin sekä aikaisemmin liikuntalain säätämisen yhteydessä esittämiensä kannanottoihin viitaten valiokunta pitää ehdotettua lainmuutosta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Liikuntalain keskeisenä tavoitteena on ”liikunnan edellytysten luominen ja peruspalvelujen tarjoaminen tasapuolisesti kaikille kansalaisille”. Tavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä parantaa ns. erityisryhmien (esimerkiksi vammaisten, pitkäaikaissairaiden, iäkkäiden ja laitoksissa asuvien) mahdollisuuksia liikunnan harjoittamiseen. Näin ollen valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Erityisryhmien jääminen liikuntalaissa tarkoitettujen peruspalvelujen ulkopuolelle johtuu valiokunnan saaman selvityksen mukaan useista syistä, joista painavin lienee käytettävissä olevien varojen vähyys. Liikuntalain mukaan valtioneu-

vosto vahvistaa vuosittain sen asukasta kohti laskettavan markkamäärän, jonka ylittäviä menoja ei voida ottaa huomioon kunnalle suoritettavaa valtionosuutta myönnettäessä. Liikuntalakikomitea katsoi vuonna 1976 valmistuneessa mietinnössään, ettei kysymyksessä olevaa enimmäismäärää saisi vahvistaa 10 markkaa pienemmäksi. Lain voimaan tullessa määräksi vahvistettiin kuitenkin vain 3 markkaa asukasta kohden. Ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksessä avustukseksi ehdotetaan 8,50 markkaa. Inflaation huomioon ottaen määrän pitäisi alkuperäisten suunnitelmien mukaan olla lähes 20 markkaa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että puheena oleva enimmäismäärä korotetaan mahdollisimman pian liikuntalakikomitean määrittelemälle tasolle. Samanlaisesti tulisi myös vammaisliikuntajärjestöjen valtionapu saattaa Erityisryhmien liikuntatoimikunnan mietinnössä esitetylle tasolle.

Erityisryhmien liikunnan järjestämistä haittaa myös pätevien ja osaavien ohjaajien puute. Valtion vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesityksessä ehdotetaan erityisryhmien liikunnanohjaajien palkkausten valtionosuutta varten varattavaksi 1 000 000 markkaa. Lisäksi ehdotetaan, että valtionosuuden piiriin saataisiin hyväksyä 15 uutta henkilöä. Valiokunnalle esitettyjen laskelmien mukaan ehdotetut määrärahat riittäisivät kuitenkin voimassaolevan virkaehtosopimuksen mukaan ainakin 20:een, jopa 25:een uuteen virkaan. Tämän vuoksi eduskunnan tulisikin valiokunnan mielestä tarkistaa tulo- ja menoarvion perusteluja niin, että valtionosuuden piiriin saataisiin hyväksyä 20 uutta henkilöä. Erityisryhmien liikunnan edistämisestä tulisi huolehtia myös tulo- ja menoarvion asianomaisen momentin käyttösuunnitelman muiden menokohtien yhteydessä varsinkin, jos edellä mainittuun liikunnanohjaajien palkkausten valtionosuuteen ei tarvita koko varattua määrärahaa.

Lainmuutoksen käytännön toteutuksen kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että myös seuraavista seikoista huolehditaan:

— erityisryhmien liikunnanohjaajien koulutuksen järjestämisestä ja täydennyskoulutuksen antamisesta jo ammatissa toimiville,

— eri erityisryhmien kuten vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja eläkeläisten tasapuolisesta kohtelusta,

— kunnissa eri hallinnonhaarojen keskinäisestä yhteistyöstä erityisryhmien liikuntapalveluiden suunnittelemisessa, käynnistämisessä ja koordinoimisessa, sekä

— kunnan eri viranomaisten sekä vammais- ja eläkeläisjärjestöjen keskinäisestä kiinteästä yhteistyöstä.

Lakiehdotuksen yksityiskohdista valiokunta esittää seuraavaa:

8 §:n 3 mom. Hallituksen esityksen mukaan erityisryhmien liikunnaohjaajien palkkauksen valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että kunnassa tai kunnissa yhteensä on yli 10 000 asukasta eli vähintään 10 001 asukasta. Puheena olevan momentin selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa, että valtionosuuden suorittamisen rajana olisi 10 000 asukasta.

8 §:n 4 mom. (uusi). Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoituksena on, että uudet virat perustettaisiin asteittain. Tätä varten tulo- ja menoarviossa vahvistettaisiin vuosittain

valtionosuuden piiriin hyväksyttyjen virkojen enimmäismäärä. Tämä säännös on sijoitettu lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 3 momentiksi. Sisältönsä perusteella säännös kuitenkin kuuluisi varsinaiseen lakitekstiin siten kuin aikaisemminkin vastaavanlaisissa tapauksissa on säännönmukaisesti menetelty. Valiokunta ehdottaa, että virkojen määrän rajoittamista koskeva säännös kirjoitetaan 8 §:ään uudeksi 4 momentiksi. Tällöin 8 §:n nykyinen 3 momentti ja muutettu 4 momentti edelleen muodollisesti korjattuna siirtyvät pykälän 5 ja 6 momentiksi.

Voimaantulosäännös. Edellä ehdotetusta 8 §:n uudesta 4 momentista seuraa, että voimaantulosäännöksen 3 momentti on poistettava.

Johtolause. Edellä ehdotettujen muutosten johdosta myös johtolauseetta on tarkistettava.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

liikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1979 annetun liikuntalain (984/79) 8 §:n 4 momentti, sekä lisätään 7 §:ään uusi 2 momentti, 8 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3 ja muutettu 4 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä lakiin uusi 8 a §, seuraavasti:

7 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

8 §

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty, suoritetaan kunnalle, jossa on vähintään 10 000 asukasta, tai yhteisesti sellaisille kunnille, joiden yhteenlaskettu asukasluku on vähintään 10 000, valtionosuutta yhden sellaisen liikunnanohjaajan palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin, jonka tehtäviin kuuluu pääasiassa erityisryhmien liikuntatoiminnan järjestäminen. Erityisestä syystä voidaan valtionosuutta sanottuun tarkoitukseen suorittaa myös kunnalle, jossa on vähemmän kuin 10 000 asukasta.

Milloin 3 momentissa tarkoitettujen uusien virkojen perustamiseen on valtion tulo- ja meno-

arviossa vahvistettu enimmäismäärä, valtionosuutta näistä viroista aiheutuviin kustannuksiin suoritetaan vain enimmäismäärän rajoissa.

Edellä 5 momentissa mainittua markkamäärää vahvistettaessa valtioneuvoston tulee samalla määrätä se markkamäärä, joka vähintään on käytettävä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin.

8 a §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulosäännös

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
(3 mom. poist.)

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Astala, varapuheenjohtaja Holvitic, jäsenet Ala-Kapee, Alaranta, Elo, Eskelinen, Hirvelä, Isohookana-Asun-

maa, Jaakonsaari, Kalliomäki, Norrback (osittain), Pohjanoksa, Ronkainen, Roos, Tiuri ja Uosukainen sekä varajäsenet von Bell ja Dromberg (osittain).
